

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1917 kl. 1 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 14 i anledning av herr Bäcklunds m. fl. motion, nr 276, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättrad ställning för vissa i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande.

I motion inom andra kammaren, nr 276, har herr Bäcklund m. fl. hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t utreda, huruvida och på vad sätt en förbättring må kunna vidtagas i de arbetares eller deras efterlevandes ställning, som till följd av i statens tjänst ådragen skada tillerkänts livränta eller skadeersättning enligt bestämmelserna i »lag 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete», ävensom att de förslag, till vilka utredningen må föranleda, snarast möjligt må föreläggas riksdagen.

Till stöd för denna hemställan hava motionärerna anført följande. Genom lag den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbetet, vilken träder i kraft den 1 januari 1918, togo de svenska statsmakterna ett steg på socialförsäkringens väg, som ställer vårt land bland de främsta på hithörande område. Med denna lag har det gamla önskemålet, att en i arbetet skadad arbetare bör lämnas högsta möjliga stöd för sitt framtida liv som ock ökat skydd åt i arbete dödas efterlevande anhöriga, väsentligen tillmötesgått.

Motionen.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 13 saml. 4 avd. 14 häft. (Nr 14.)

De, som uppbära ersättning enligt 1901 års olycksfallslag, befinna sig emellertid i en belägenhet, som torde tarva beaktande. Vi tänka här närmast på dem, som på grund av skada till följd av olycksfall i arbete uppbära livränta från något av statens verk, och vars betryckta ställning det borde vara det allmänna angeläget att något lätta.

Under alla de år skadeersättning eller livränta utgått enligt 1901 års olycksfallslag, har det oupphörligt påpekats från olika håll, att den utgående ersättningen icke tillnärmelsevis förmår tillgodose de anspråkslösaste krav på tillvaron, vilket ej heller bestritts från något håll. Innevarande kristid har emellertid ytterligare ökat dessa arbetsinvaliders och deras anhörigas redan förut ytterst stora svårigheter att uppehålla livet. Det torde vara en angelägenhet av stor samhällsmoralisk betydelse, att dessa offer för utförd arbetsplikt i det allmännas tjänst åtminstone bibehålles på en levnadsstandard, motsvarande tiden före krisens inträdande. Vi äro förvissade därom, att annan motivering för att belysa denna medborgaregrupps sociala läge än en hänvisning till att den årliga livräntans belopp för i arbetet skadad arbetare nu är högst 300 kronor, och att levnadsomkostnadernas stegring från 1901, då denna livränta fastställdes, avsevärt förminskat livräntans realvärde, ej är behöflig.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har rörande förevarande motion i föreskriven ordning anhållit om yttrande från socialstyrelsen. Detta yttrande är såsom bilaga vidfogat utskottsutlåtandet.

Motionärerna framhålla, att de livräntor, som utgå på grund av 1901 års olycksfallsförsäkringslag, och vilkas maximibelopp är 300 kronor om året, äro otillräckliga även för det enklaste livsuppehälle, och att svårigheterna härutinnan till ytterlighet ökats under rådande kristid med dess abnormt stegrade levnadskostnader. I detta avseende ger också socialstyrelsen motionärerna rätt, och utskottet kan för sin del icke heller annat än bestämt ansluta sig till den sålunda uttalade uppfattningen.

Av socialstyrelsen erinras emellertid, att vid sidan av ifrågavarande livräntor jämväl kan utgå understöd enligt pensionsförsäkringslagen, och att de berörda arbetarnes och deras efterlevandes ställning härigenom i någon mån förbättras.

Socialstyrelsen gör också gällande, att den under år 1916 antagna nya olycksfallslagen icke utgör giltigt skäl för den i motionen ifrågasatta utredningen. Men socialstyrelsen uttalar samtidigt härmed också,

att den icke vågar för sin del avgöra, huruvida eljest giltig anledning föreligger att åstadkomma en förbättring i ställningen särskilt för i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande.

Utskottet erkänner riktigheten av vad socialstyrelsen sålunda framhållit rörande det ringa sambandet mellan den nu förevarande frågan och den nya olycksfallsförsäkringslagen. Likaledes måste utskottet inse, att avsevärda försäkringstekniska hinder föreligga för utbetalande av högre ersättningar till dem, som fått sina olycksfall reglerade, innan den nya lagen trätt i kraft.

Då utskottet icke desto mindre anser sig böra förorda den begärda utredningen, är anledningen härtill den, att utskottet funnit starka billighetsskäl tala för att staten bereder åtminstone dem av sina egna arbetare, som så svårt skadats i dess tjänst, att de äro oförmögna att försörja sig genom eget arbete, eller sådana arbetares likaledes till arbete oförmögna efterlevande, någorlunda drägliga levnadsförhållanden. Det måste enligt utskottets mening vara uppenbart, att dylika svårt skadade arbetare eller deras änkor omöjligen kunna ens genom tilläggsunderstöd enligt pensionsförsäkringslagen, där sådana utgå, erhålla tillräckliga medel för att tillfredsställa de mest anspråkslösa krav på livsuppehälle. Under sådana förhållanden synes det utskottet vara statens skyldighet att söka finna någon möjlighet att under nu rådande förhållanden bringa hjälp åt dessa nödställda statstjänare. Då dylikt ytterligare understöd givetvis icke kan lämnas enligt för olycksfallsförsäkringen eljes gällande grunder, torde vid den blivande utredningen böra undersökas, huruvida detsamma kan utgå av vederbörande verks tillgängliga medel, eller om särskilt anslag bör för ändamålet av riksdagen beviljas.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t utreda, huruvida och på vad sätt en förbättring må kunna vidtagas i de arbetares eller deras efterlevandes ställning, som till följd av i statens tjänst ådragen skada tillerkänts livränta eller skadeersättning enligt bestämmelserna i »lag 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete», ävensom att de

förslag, till vilka utredningen må föranleda, snarast möjligt må föreläggas riksdagen.

Stockholm den 24 april 1917.

På utskottets vägnar:

W. BÄCKSTRÖM.

I förevarande ärendes slutbehandling hava inom utskottet deltagit: herrar *Bäckström, Leksell,*¹⁾ *Lindmark, Johanson* i Huskvarna, *Lundgren* i Nora,¹⁾ *Vennerström,*¹⁾ *Kajser, Flognfält, Rydén* i Klosterbergane och *Lovén*.

¹⁾ Icke närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga.

Till Konungen.

Socialstyrelsen, som genom nådig remiss den 23 februari 1917 på hemställan av riksdagens andra kammarens fjärde tillfälliga utskott anbefallts avgiva yttrande i anledning av bland annat en av herr Bäcklund med flera i riksdagens andra kammare väckt motion (nr 276) angående förbättrad ställning för vissa i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande, får med anledning härav anföra följande.

I motionen erinras till en början om den under nästlidet år antagna lagen om försäkring för olycksfall i arbete, varigenom önskemålen med avseende på reformeringen av denna lagstiftning väsentligen tillmötesgått, och framhålles, att de som uppbära ersättning enligt den ännu gällande lagen av den 5 juli 1901 befinna sig i en synnerligen bekymmersam ställning. Med avseende på denna utgångspunkt tillåter sig styrelsen erinra därom, att lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 enligt övergångsbestämmelserna träder i kraft den 1 januari 1918, men att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, som dessförinnan inträffat, skola bedömas enligt äldre lag. På grund härav äger sålunda den nya lagen icke tillämpning ens å sådana olycksfall, som visserligen inträffat före den 1 januari 1918, men icke blivit före nämnda tidpunkt till sina följder definitivt reglerade. Vid sådant förhållande lär det icke rimligen kunna ifrågasättas, att den nya lagens föreskrifter skulle förklaras gällande för olycksfall, som inträffat och slutligt reglerats icke blott innan lagen trätt i kraft, utan till och med innan den utfärdats.

De flesta torde vara ense med motionärerna, då de erinra därom, att de livräntor, som utgivas på grund av 1901 års lag, äro otillräckliga även för det enklaste livsuppehälle och att detta ännu mera måste vara förhållandet under den nuvarande kristiden. Men detta uttalande gäller dock i huvudsak endast ifråga om livräntor, som utgå på grund av jämförelsevis svårare skador eller till icke arbetsföra änkor. Vad åter beträffar smärre livräntor, är det ett känt förhållande, att följderna av skador, som medföra endast en mindre nedsättning av arbetsförmågan ganska snart övervinnas och att efter ett dylikt olycksfall arbetslönen ofta jämförelsevis snart når upp till samma eller högre belopp än förut.

Styrelsen tillåter sig vidare framhålla, att man vid bedömande av förevarande fråga har att taga i betraktande icke blott olycksfalls- utan även pensionsförsäkringslagstiftningen. Särskilt efter den under år 1915 genomförda utvidgningen av sistnämnda lagstiftning kan vid sidan av livränta enligt 1901 års olycksfallsersättningslag utgå jämväl understöd enligt pensionsförsäkringslagen.

På staten såsom arbetsgivare bör man med rätta uppställa större anspråk med hänsyn till rättvisa och billighet än på enskilda företagare. Att helt och hållet bortse från allmänt fastställda rättsregler och bestämmelser, lärer dock icke vara med statens ställning förenligt.

Med allt erkännande av det behjärtansvärda i motionens syfte kan dock styrelsen icke finna, att den under år 1916 antagna nya olycksfallslagen utgör giltigt skäl för den i motionen ifrågasatta utredningen. Huruvida eljest giltig anledning föreligger att åstadkomma en förbättring i ställningen särskilt för i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande, vågar styrelsen för sin del icke avgöra.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit t. j. generaldirektören Huss, byråcheferna Andersson och Fürst samt t. j. byråchefen Bjurstedt.
Stockholm den 31 mars 1917.

Underdånigst

Gunnar Huss.

Theofil Andersson.
